

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

ronio, ipsa Latini sermonis spurcitate omnem ejus auctoritatem elevante apud eruditos. In eo tamen cogor à Baronio dissentiri, quòd enixè contendat Pallium Episcopo tribui non posse ab Imperatore, eò quòd indumentum sit ecclesiasticum. Nam præterea suspicor Pallium ætate Theodosij non fuisse in usu apud Ecclesiam. Neque mihi admodum placet quòd scribit Anastasius, Marcum Papam Episcopo Ostiensis concessisse ut Pallio uti possit in consecratione Summi Pontificis.

CAPVT VII.

Synopsis.

I. Ante annum sexcentimum Pallium nemini antistitum Gallicanorum tributum est præter Arelatensem, qui Vicarius erat sedis apostolicae.

II. In Concilio Matisconensi statutum est ne Archiepiscopi Missam celebrent absque Pallio. Quòd intelligendum est de Pallio Gallicano, non autem de Romano. id quòd pluribus argumentis probatur.

III. Ævo dñi Gregorij, Pallio ornabantur præcipui Metropolitæ qui ad Romani Episcopi consecrationem pertinebant, vel Vicarij sedis apostolicae. An Gregorius confirmaverit ordinationem Leandri Hispanensis.

IV. Primus omnium Bonifacius Moguntinus induxit necessitatem Pallij Romani. Quoniam consilio id factum. Eò traxit Episcopos, specie honoris. Cujusmodi fuerit Pallium per illas tempestates. Pallium est discretio inter Archiepiscopum & ejus Suffraganeos, ex Alcuino. Datur propter apostolicam vicem, ex Rabano. Quo unico astu infracta est auctoritas Metropolitanorum. Verba Hincmari Remensis referuntur, notatu digna.

V. Necessitas obtinendi Pallij decreta in Oitava Synodo. Patriarcha Orientis Pallium ad Metropolitanos mittebant, sicut Summus Pontifex in Occidente. Balsamo illustratus. An Metropolitanus Orientis deponeret Pallium ante consecrationem corporis Christi.

VI. Cum Pallio nova conditiones à Summis Pontificibus impositæ Metropolitanis, nimirum ut subjectionem & obedientiam apostolicae sedi pollicerentur. Novi hujusce juris repertor Bonifacius Moguntinus. Quæ antea esset Metropolitanorum professio. Veteres professionum formula.

VII. Sub Gregorio VII. professio illa versa est in juramentum fidelitatis.

VIII. Ea postrema formula vim juris communis obtinuit; quæ Principum jura atrociter violavit. Ita visum Hungaris anno millesimo centesimo secundo.

IX. Metropolitanis vetita consecrationes Episcoporum, & synodorum celebrationes, donec Pallium acceperint. Primus ita pronuntiavit Nicolaus I. cujus sententia vim legis obtinuit apud posteros. Ius illud confirmaverunt quamplurima Decretales.

I. **N**VNC examinanda est tertia observatio nostra, quam capite superiori protulimus, nimirum, an omnibus Gal-

liarum Metropolitanis antiquitus positum in usu fuerit ut Pallium à Romana sede acciperent. Ac primum quidem questio hæc inutilis esse videbitur ei qui Vigilij Papæ literas legerit; cum in eis scriptum sit Pallium Episcopo Arelatenfi Auxancio concessum esse ob vicariatum sedis apostolicæ, atque adeo ad illum non pertinuisse jure proprio, eò quòd Metropolitanus esset. Quibus addi potest, necessarium fuisse ut de eo ad Principem referretur, ut consensus ejus haberi posset. Vnde patet manifestè, datum id extra ordinem, & ex privilegio, neque tribui potuisse quin eodem tempore vicariatus tribueretur. Et quia, inquit Vigilius in epistola prima ad Auxanium, *digna credimus ratione compleri ut agenti vices nostras Pallij non desit ornatus*. Idipsum probatur ex epistola Pelagij primi ad Sapaudum Episcopum Arelatensem scripta anno DLVII. quo eum instituit Vicarium: *Pariter etiam Pallium dirigentes; ut in tanti loci fastigio constitutus, præclaro quoque habitu decoreris*. Itaque institutum illud Pontificum Romanorum, ut ad neminem Episcoporum Gallicanorum mitterent Pallium, præterquam ad Arelatensem, ut ea arte vicariam ejus dignitatem in sublime eveherent, eumque ab omnibus aliis Episcopis distinguerent, duravit usque ad tempora beati Gregorij Papæ, id est, usque ad annum sexcentimum.

II. Non levis tamen difficultas adversus hæc insurgit, ex Concilio Matisconensi primo petita; in quo sancitum est ut nullus Archiepiscopus præsumat Missam celebrare absque Pallio. Sed animadvertendum est Pallium istud non esse Romanum, non solum ob eam rationem quam statim proposui, illud eo tempore nulli alij Episcopo communicatum fuisse præter Arelatensem, sed etiam quòd Romani usus non erat licitus præterquam in festis solennibus, ut constat ex Gregorio, qui hunc etiam fuisse morem Metropolitanorum Orientis docet. At in canone isto Matisconensi statuitur ut Archiepiscopi Pallio utantur quoties factum Missæ sacrificium celebrabunt. Indefinita enim hæc locutio eam vim habet ut vicem suppleat universalis propositionis: *Vt Archiepiscopus sine Pallio Missas dicere non presumat*. Pallium itaque Archiepiscoporum Gallie diversum erat à Romano, quantum ad ornamentum & fastum; ac fortassis loro carebat, id est, iis fasciis quæ in indumentis imperialibus ornandi causa insuebantur, ut in donatione Constantini legitur: *Lorum, quod imperiale circumdare assolet collum*. Inde haud dubiè factum est, ut ego quidem existimo, ut sequentis ætatis Pontifices, cum Pallio

Metropolitanos ornare destinassent, Pallium integrum non miserint, sed tantum fascias illas quæ nunc usurpantur, & illis quidem deinceps habitum honorem, sed Pallium ipsum evulvisse paulatim, atque ob hoc ipsum apud omnes fuisse vulgatum. Forma porrò ejus, ut indicare videntur veterum Pontificum imagines, prorsus referebat indumenta illa quæ nunc Cappas aut Pluvialia vocamus.

III. Ævo divi Gregorij invaluerat ut Romanus Pontifex Pallio ornaret præcipuos Metropolitanos qui ad ejus consecrationem pertinebant, aut eos quibus vices suas in provinciis committebat. Primi generis fuerunt Episcopi Ravennates in Italia, Syracusani in Sicilia, Calaritani in Sardinia, Salonitanus in Dalmatia, & Corinthius in Achaia; secundi verò, Archiepiscopus Thessalonicensis, & Iustinianæ primæ sive Bulgariæ Metropolita, & in Gallis, Arelatensis. Leandrum insuper Episcopum Hispalensem in Hispania Gregorius Pallio ornavit, rogante Recaredo Rege. Quod non ita accipi velim ut ea ratione Gregorius Leandri ordinationem confirmasse dicatur, cum ea ante multos annos peracta fuerit, sed ut suam & sedis apostolicæ in eum benevolentiam illi ostenderet novo hoc honore tributo. Ob eandem verò causam eodem honore profectus est Syagrius Augustodunensem Episcopum, qui præcipua apud Reges Francorum gratia vivebat.

IV. Mansere in eo statu Galliarum Episcopi, quoad Pallium, donec Bonifacius in Galliam Germaniamque à Zacharia Pontifice missus est. Hic enim anno DCCXIII. synodum coëgit, in qua decretum est ut omnes deinceps viverent in unitate & subjectione Ecclesiæ Romanæ & Vicarij beati Petri, & ut Metropolitanis à sede Romana Pallium quærent, & per omnia canonicè obsequerentur præceptis sancti Petri. *Decrevimus, inquit Bonifacius in epist. 105. ad Cudbertum, in nostro synodali conventu & confessi sumus fidem catholicam & unitatem & subjectionem Romanæ Ecclesiæ sine tenus servare, sancto Petro & Vicario ejus velle subijci, Metropolitanis Pallia ab illa sede querere, & per omnia, præcepta sancti Petri canonicè sequi.* Huc usque enim Metropolitanis Galliarum Pallio tantum Gallicano usi fuerant. At Bonifacius eos coëgit illud à Romana sede querere, ut ea ratione illos magis obnoxios esse faceret ei sedi, ac præcipuo quodam jure Episcopo Romano subiceret. At illi, quibus unicus metus erat ne novitate illa adigerentur ad insolitam quandam reverentiam in sedem apostolicam, ac ne insuper

exciderent ab ea auctoritate quam Canones tribuunt Metropolitanis, in ambiguo fuere an promissis stare deberent. Certè licet Bonifacius, cumque eo Princeps Carolomanus, tria Pallia à Pontifice Zacharia postulassent pro Archiepiscopis Ecclesiarum Rothomagensis, Remensis, & Senonensis, ab ea petitione cessavit paulò post. qua de re apud ipsum conquestus est Zacharias anno septingentesimo quadagesimo quarto. Bonifacius verò ad eum rescripsit, Francos in hoc esse ut propediem promissorum fidem violent: *De eo quod jam præterito tempore de Archiepiscopis, & de Palliis à Romana Ecclesiâ petendis juxta promissa Francorum, sanctitati vestre notum feci, indulgentiam apostolicæ sedis flagito: quia quod promiserunt, tardantes non impleverunt; & ventilatur, & quid inde perficere velint ignoratur.* Verum cum illis ostensum fuisset Pallium non ob aliud Archiepiscopis tribui quàm ut hoc exteriori signo à suffraganeis suis distinguantur, & ut eo admoneantur teneri se ad vitam severiorem & sanctiorem, & continendos in officio subiectos, amplexi sunt honorem oblatum; ut constat ex Capitularibus Caroli Magni: *Dignum est ut Metropolitanus, qui est Pallio sublimatus, honoretur.* Pallium autem per illas tempestates ejus formæ erat cujusmodi nostra tempestate videmus; ut constat ex Alcuino, hujus ævi scriptore, qui illud confert cum Rationali quod Pontifex Iudæorum in pectore gestabat; atque insuper illud à sede apostolica dari Metropolitanis ut distinguantur à ceteris Episcopis: *Pro Rationali, inquit, nunc Summi Pontifices, quos Archiepiscopos dicimus, Pallio utuntur, quod à summa sede apostolica dante accipiunt.* Infra: *Pallium nihil est aliud nisi discretio inter Archiepiscopum & ejus suffraganeos.* Breve ejus descriptionem inquit Rabanus Maurus, quæ Pallio ævi nostri congruit; ideoque ab Archiepiscopis deferri scribit, ut ostendant se Vicarios esse apostolicæ sedis. *Super hæc omnia, inquit Rabanus in libro de ordine Antiphonarij, Summo Pontifici, propter apostolicam vicem, Pallij honor decernitur. quod genus indumenti crucis signaculum purpureo colore exprimit, ut ipso indutus Pontifex à tergo & pectore crucem habeat.* Ceterum hæc Rabani verba sunt notatu valde digna, cum ex eis disci possit cur tanta Summorum Pontificum cura fuerit in mittendis Palliis ad Archiepiscopos Gallicanos, nimirum ut jus metropolitanicum, quod ad illos pertinebat secundum Canones, arcessi crederetur à vicariatu sedis apostolicæ: *Propter apostolicam vicem Pallij honor decernitur.* Sapienter itaque Hincmarus Remensis Archiepiscopus, ar-

Vide supra lib. 5. ep. 17.

Gregor. lib. 2. ep. 14. lib. 5. ep. 8. lib. 7. ep. 11. & seq. lib. 4. ep. 11. & alibi.

Zachar. ep. 51

Capitul. lib. 6. tit. 79.

Al utrius in libro de divinis Officiis.

* Id est, Romani Pontificis, qui vicarij vocantur Vicarii beati Petri.

ep. 14.

lib. 10. c. 14.

tium & temperamentorum Romanæ Curia
callentissimus, cum ei Nicolaus primus ex-
probrasset privilegia à Benedicto Papa con-
cessa, inter quæ illud in primis eminebat ut
Pallium deferre posset *ad quotidianum usum*,
respondit privilegia illa nihil sibi novi juris
tribuere præter id quod præci Canones tri-
buunt Metropolitanis, attamen se nova hæc
decreta experiisse, eò quòd cum Ecclesia
Remensis sita esset in confinio duorum re-
gnorum, iis privilegiis indigebat ut terro-
rem injiceret quibusdam hominibus carna-
libus & animalibus, apud quos veteres con-
stitutiones canonicæ evulserant. *Privilegia
autem sedis apostolicæ non ideo petij ut mihi non
sufficeret quod sacri canones & decreta sedis Ro-
manæ Pontificum cuique metropoli sedi conce-
dunt . . . ut quia veteres constitutiones jam
quasi pro vili apud quosdam habentur, his novis
decretis carnales & animales homines territi,
quidam reverentius agerent contra Ecclesiam
mibi commissam.*

Hincmar. epist.
56. ad Nicol.
Vide supra lib. 1.
c. 1. 5. 8. & lib. 3.
c. 39. 5. 5.

V. Necessitas tamen obtinendi Pallij de-
creta est in Octava Synodo Oecumenica,
quæ Constantinopoli celebrata est anno
octingentesimo septuagesimo secundo, sub
Hadriano secundo: in qua statutum est de-
bere Metropolitanos confirmationem à Pa-
triarcha suo recipere, sive per impositio-
nem manuum, sive per concessionem Pallij.
*Ita ut earum (id est, sedium patriarchalium)
Præfules universorum Metropolitanorum qui ab
ipsis promoventur, & sive per manus impositio-
nem, sive per Pallij dationem, episcopalis dig-
nitatis firmitatem accipiunt &c.* Canon ille
non extat in editione Græca hujus Conci-
lij, sed tantum in versione Anastasij. Ex ea
autem id colligitur, consuevisse Patriarchas
Orientis Pallium ad Metropolitanos mitte-
re, quemadmodum à Summo Pontifice fie-
bat in Occidente. Quare non frustra ob-
servatum est superius, auctoritate sancti
Gregorij, Metropolitanos Orientis usum
Pallij habuisse, quod confirmatur ex respon-
sione Demetrii Chomatani, qui eo uti lici-
tum non esse ait nisi in festis Paschatis, Pen-
tecostes, & Natalis Domini. Ceterum hæc
Demetrii observatio lucem afferet Balsa-
moni scribenti Saccum, Sticharium, & Phe-
nolium indumenta esse quibus uti licet so-
lis Patriarchis. Quod intelligendum est de
usu ordinario & quotidiano; cum aliàs Me-
tropolitanis non concedatur nisi ex privile-
gio, & pro certis tantum anni diebus. In
Concilij namque Octavi canone xxvii.
prohibetur Metropolitanis ne quotidie Pal-
lio utantur in sacrificiis vel in ceteris fun-
ctionibus ecclesiasticis: *Omni tempore divini
officij, inquit canon, vel alijs ecclesiasticis mi-*

nisterij. Ex eo tamen colligi non potest non
licere Metropolitanis uti Pallio omni tem-
pore divini sacrificij, aut vi horum cano-
num adigi ad ejus depositionem ante con-
secrationem. quod tamen eruditissimo viro
hac nostra ætate placuisse video. Illa qui-
dem sententia locum habet quoad Omopho-
rion ordinarium, quod Episcopi ferebant
ut ceteras vestes vulgatas ævo Isidori Pelu-
sioræ, qui docet Episcopos illud deponere
consuevisse post recitatum Evangelium.
Consuetudo autem illa rationi prorsus con-
sentanea erat: quia cum Liturgia post Evan-
gelium inchoaretur, sumenda erant indu-
menta propria ad celebrandum sacrificium.

VI. Post devoratum ab Europæ Metro-
politani Pallij accipiendi necessitatem, quæ
à Concilio Octavo firmata est canone, no-
vas dein conditiones sibi à Summis Ponti-
ficibus impositas coacti sunt amplecti. Pri-
mum enim eò res devenit ut coacti sint
scripto polliceri subjectionem & obedien-
tiam apostolicæ sedi, & per omnia, præ-
cepta ejus canonicè sequi. Novi hujus ju-
ris repertor fuit Bonifacius Moguntinus in
synodo ab eo celebrata anno septingente-
simo quadragesimo secundo, ut discimus ex
ejus epistola ad Cudbertum. Antea enim
Metropolitani nulla alia lege tenebantur
quam ut fidei suæ professionem emitterent,
& observationem Canonum comprovincia-
libus Episcopis pollicerentur in sua conse-
cratione. Nullam porrò obedientiæ spon-
sionem faciebant: quam adeo alienam à
prisco more censebat Leo primus, ut ad
Anastasium Thessalonicensem Episcopum
scribens in causa Attici Episcopi, à quo
Anastasius similem sponsonem exegerat, dix-
erit in ea signum injuriæ contineri. At post
Bonifacium nova clausula huic professio-
ni addita est, qua videlicet subjectionem &
obedientiam Romano Episcopo promitti
invaluit, ut videre est in veteri formula quæ
Caroli Calvi ætate in usu erat: *Beato vero
Petro & Vicario ejus debitam subjectionem &
obedientiam, Suffraganeis vero nostris adjuto-
rium me exhibiturum profiteor.* Illa nihilomi-
nus obedientia ad observationem canonum
coërcetur; id est, promittunt Metropolita-
ni se Summo Pontifici obedituros juxta Ca-
nones, hoc est, quoties jussa ejus canonum
statutis innitentur: *Per omnia, præcepta Petri
canonicè sequi.* Hanc enim esse horum verbo-
rum vim docet ipse Zacharias Papa ad Bo-
nifacium scribens: *Nec enim, inquit, ab hac
apostolica sede illa diriguntur quæ contraria esse
Patrum sive canonum statutis inveniantur.* Bo-
nifacius verò, qui sponsonis hujus vim in-
telligebat, eandem in propria causa adhi-

lib. 1. c. 1. 5. 8.

Vide Hincmar.
epist. 56. ad Nicol.
1. ad remiss.
Ecc. Conc.

Form. tit. 1.
App. Tit. II.
Concil. Oct.

Tit. 1. c. 1.
Basil.

buit clausulam, quum eam sponfionem Zachariae faceret pro archiepiscopatu Moguntino: *Sicut predecessorum vestrorum pro auctoritate sancti Petri servi devoti, & subditi obedientes, & subditi sub jure canonico;* inquit ille in epistola 132. ad Zachariam.

VII. Gregorius VII. formulam veterem auxit quibusdam clausulis, quae illam obedientiae sponfionem prorsus convertunt in juramentum fidelitatis quod vassallus domino suo praestare tenetur. Hujus juramenti formula extat in eo quod Patriarcha Aquileiensis eidem Pontifici praestitit in Synodo Romanae anni M LXXXIX. in quo vetus quidem clausula obedientiae canonicae omissa non est, *canonicè obediam*, sed insuper fidelitatem his verbis pollicetur quibus eam vassallus domino suo polliceretur: *Non ero in consilio, neque in facto, ut vitam, aut membra, aut Papatum perdant, aut capti sint mala captione.* Praeterea promittit se conservaturum *regulas sanctorum patrum*, ut habet vera lectio hujus loci.

VIII. Ceterum ea formula vim juris communis obtinuit, & in libris Decretalium descripta est. Adeo autem Principum jura violavit haec formula ut cum Gregorius summo jure usurpasset dominationem in omnes Metropolitanos, in alia deinde synodo prohibuerit ne quis Episcopus homagium Regibus praestaret. quod à successoribus ejus Urbano II. & Paschali II. confirmatum est. Attamen cum Gregorius VII. non ignoraret canones Octavae Synodi, quibus utitur adversus investituras Principum, potuit animadvertere canonem octavam ejusdem synodi prohibere ne Patriarchae ab Episcopis aliam sponfionem exigerent quam eam quae fieri consueverat, nimirum illos veram fidem servaturos. Occasio hujus prohibitionis nata est ex eo quod Patriarchae CP. novam consuetudinem invexerant ad propriam tutelam, ut promissa scripto acciperent ab Episcopis quos ordinabant. *Quoniam legitimi Patriarchae*, inquit canon VIII. Concilij Octavi, *à sacerdotali catalogo propriae manus scripta facere ad propriam tutelam, favoremque suum, & quasi stabilitatem, exigunt & compellunt, visum est sanctae huic & universali Synodo nequaquam id ex hoc à quopiam fieri; excepto eo quod secundum formam & consuetudinem pro sincera fide nostra tempore consecrationis Episcoporum exigitur.* Formula professionis fidei Metropolitanorum Orientis, qua pollicentur se observaturos canones & pacem ecclesiasticam, & in omnibus sequi auctoritatem sui Patriarchae, extat in libro sexto Iuris Graeco-Romani. Sanè nova haec juramenti praestatio visa est admodum

dura Hungaris anno millesimo centesimo secundo, quam non esse consentaneam canonibus asserbant; adeo ut Rex & regni magnates prohibuerint ne Metropolitanis juramentum illud praestarent, eo praetextu, quod ad officium illud non adigerentur auctoritate Conciliorum. Ad quae Paschalis II. reposuit Ecclesiam Romanam non subjici decretis Conciliorum, quibus ipsa addit auctoritatem. At Secretarius ejus, mirabilis technae artifex fuit, ut tenebras offunderet oculis Hungarorum, nimirum, Quatuor Concilia harum rerum formam praescripsisse: *Quibus tamen*, inquit, *Quatuor Conciliorum decretis dandi Pallij modus praefixus est, & professionis vel obedientiae ordo sancitus est.* Epistolam illam edidit illustrissimus Cardinalis Baronius tomo XII. annalium ecclesiasticorum.

IX. In ea porro epistola deprehenditur aliud jus novum, à consuetudine introductum, non licere nimirum Metropolitanis Episcopos consecrare, aut synodos celebrare, antequam Pallium acceperint: *Iuxta sedis apostolicae & totius Ecclesiae consuetudinem, ante acceptum Pallium Metropolitanis minime licet aut Episcopos consecrare, aut synodum celebrare.* Primus, mea quidem sententia, effectum illud pronuntiavit Nicolaus primus: qui respondens ad Consulta Bulgarorum, permittit Episcopis compvincialibus ut Metropolitanum instituere possint: *Sanè interim in throno non sedentem, & praeter corpus Christi non consecrantem, priusquam Pallium à sede Romana recipiat; sicut Galliarum omnes, & Germaniae, & aliarum regionum Archiepiscopi agere comprobantur.* Et ille quidem nullo decreto vetuit Metropolitanos attingere functiones suas donec Pallium recepissent; mens tamen ejus locum legis habuit apud ejus successores, qui hoc pacto vim auctoritatis Episcoporum compvincialium infregerunt, ut eos arctiori vinculo cogerent ad conservandam cum capite suo communionem. Decretales dein plurimae jus illud confirmarunt, quod haud dubie per consequentiam necessariam firmari potest auctoritate canonis XVIII. Concilij octavi Oecumenici: in quo scriptum est necessè esse, ad hoc ut Metropolitanus esse possit in possessione integra juris metropolitici, ut aut à Patriarcha sit consecratus, aut Pallium ab eo acceperit.

Vide supra lib. 4. cap. 48 §. 4.

Baron. in Hist. unde sumptum est cap. 4. de Elect.

Nicel. ad Const. Bulg. cap. 73.

Cap. 18 & 22. de elect. & cap. 1. de consecr. Eccl. 1.

In Regesto Gregorij VII. lib. 6. post epistolam 17.

§. 4. de jurjur.

cap. 18. de elec. lib. 1.

cap. 18. de elec. lib. 1.